

VERSLINĖS JŪRŲ ŽVEJYBOS LAIVYNO KAPITALO VERTĖS SKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos verslinės jūrų žvejojimo laivyno (toliau – laivyno) kapitalo vertės skaičiavimo metodikoje (toliau – metodika) aprašomas laivyno kapitalo vertei apskaičiuoti taikomo tyrimo tikslas, išvardinami tyrimo taikymą reglamentuojantys teisės aktai bei taikomi klasifikatoriai, paaiškinamos pagrindinės tyrimo naudojamos sąvokos. Metodikoje aprašomi taikomi duomenų šaltiniai, kainos tenkančios laivo pajėgumo vienetui (KPV) apskaičiavimas, įvertinama įmonių ilgalaikio turto nusidėvėjimo aspektai, laivyno kapitalo vertės apskaičiavimo metodika.

2. Tyrimas atliekamas atsižvelgiant į bendrosios ES žuvininkystės politikos patvirtintos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu reglamento (ES) Nr. 1380/2013 tikslus, kurie suteikia galimybę šalims vykdyti žvejojimo ir akvakultūros srities mokslinius tyrimų ir inovacijų programas, rengti mokslines rekomendacijas, siekiant įgyvendinti šiuos tikslus. Vadovaujantis aukščiau paminėtame reglamente nustatytais tikslais Europos Sąjungos šalims, turinčioms jūrinės žvejojimo laivyną, reikalinga periodiškai kas 3 metus atlikti verslinės jūrų žvejojimo laivyno kapitalo vertės tyrimą ir parengti atnaujintą verslinės jūrų žvejojimo laivyno kapitalo vertės skaičiavimo metodiką pagal naujausius verslinės jūrų žvejojimo laivyno rinkos duomenis ir kitų ES šalių gerosios praktikos pavydžius.

3. Verslinės jūrų žvejojimo laivyno kapitalo vertės skaičiavimo metodikos tikslas – nustatyti laivyno kapitalo vertės ir kapitalo nusidėvėjimo rodiklius, apskaičiuoti suvestines rodiklių reikšmes ir apibendrintą statistinę informaciją perduoti Europos Komisijos Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetui.

II SKYRIUS REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

4. Tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

4.1. 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL 2013 L 354, p. 22), su paskutiniais

pakeitimais, padarytais 2017 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2092 (OL 2017 L 302, p. 1);

4.2. 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1004 dėl Sąjungos sistemos, skirtos duomenų rinkimui, tvarkymui ir naudojimui žuvininkystės sektoriuje bei paramai mokslinėms rekomendacijoms dėl bendros žuvininkystės politikos, sukūrimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 199/2008 (OL 2017 L 157, p. 1), 2016 m. liepos 12 d.

4.3. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1251, kuriuo priimama 2017–2019 m. daugiametė Sąjungos duomenų rinkimo, tvarkymo ir naudojimo žvejybos ir akvakultūros sektoriuose programa;

4.4. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. 3D-42 „Dėl Lietuvos nacionalinės žuvininkystės 2017–2019 metų duomenų rinkimo programos patvirtinimo“.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Metodikoje vartojamos sąvokos:

Bendroji laivo / laivyno vertė – bruto laivo / laivyno vertė, apskaičiuojama prie laivo / laivyno pridant per visą laivo / laivyno naudojimo laikotarpį sukauptą nusidėvėjimo vertę;

Einamoji laivo / laivyno vertė – laivo vertė vadovaujantis einamosiomis rinkos kainomis, kai laivo / laivyno sudėtinės dalys vertinamos atitinkamų einamųjų metų kainomis;

Grynoji laivo / laivyno vertė – apskaičiuojama prie bendrosios laivo / laivyno vertės pridant investicijas į laivą / laivyną ir atimant laivo/laivyno nusidėvėjimo vertę;

Istorinė laivo vertė – laivas yra vertinamas kaina, kuri buvo sumokėta už laivą naudotojui jį perkant (laivo įsigijimo kaina);

Kainos tenkančios laivo pajėgumo vienetui (toliau – **KPV**) – laivo vertė tenkanti vienam laivo pajėgumo vienetui (GT, Kw ir t.t.);

Kapitalo vertė – nudėvėta (grynoji) laivo bei su laivu susijusio turto vertė einamosiomis ir atitinkamų metų istorinėmis kainomis;

LŽŪMPRIS IDIS – Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos Interaktyvioji duomenų įvesties sistema;

Nuolatinio inventorizavimo metodas (toliau – **NIM**) – nudėvėto kapitalo (laivo ir su laivu susijusių žvejybos komponentų) vertės apskaičiavimo metodas;

Tiesinis nusidėvėjimo metodas - tiesiogiai proporcingas nusidėvėjimo metodas (tiesinis);

Vartotojų kainų indeksas (toliau – **VKI**) – santykinis rodiklis, kuriuo išreiškiamas vartojimo prekių ir paslaugų, kurias namų ūkiai perka vartojimo reikmėms, bendras kainų pokytis per tam tikrą laikotarpį.

ŽDIS – Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos informacinė sistema;

6. Kitos Metodikoje vartojamos sąvokos apibrėžtos susijusiuose teisės aktuose.

IV SKYRIUS

TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

7. Tyrime naudojami klasifikatoriai:

7.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ (toliau – Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK));

7.2. Lietuvos jūrinės žvegybos laivų registras (Toliau – Registras), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 21 d. nutarimu Nr. 1318.

7.3. Laivyno žvegybos supreregionai klasifikuojami pagal Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2016/1251 5C lentelę;

7.4. Laivyno Žvegybos įrankių ir laivo ilgio kategorijos klasifikuojami pagal Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2016/1251 5B lentelėje.

V SKYRIUS

ATLIKIMO METODAI

Tiriamąo objekto elementų aprėptis, tiriamasis laikotarpis

8. Tyrimo populiacija – verslinės žvegybos laivai, kurie žvejoja Baltijos jūroje, jos priekrantėje ir tolimuosiuose jūrų vandenyse arba yra sustabdę žvegybos veiklą, tačiau yra įtraukti į Lietuvos jūrinių laivų registrą. Žvegybą vykdančios bei neaktyvūs laivai priklauso ūkio subjektams klasifikuojamiems EVRK kodui 03.11.

9. Geografinė tyrimo aprėptis – šalies teritorijoje veikiančios ir 6 punkte nurodyta veikla užsiimančios įmonės ir joms priklausantys laivai.

10. Tiriamasis laikotarpis – metai.

11. Tyrimas yra ištisinis.

VI SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

Statistinių duomenų šaltiniai

12. Tyrimui naudojami šie duomenų šaltiniai:

12.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. 3D-707 „Dėl Žuvininkystės statistinių duomenų teikimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos žvejybos įmonių ekonominių rodiklių ataskaitos DR-1 duomenys;

12.2. ŽDIS žvejybos aktyvumo duomenys: žvejybos pastangos, žvejybos įrankiai ir žvejybos regionai;

12.3. laivų registro duomenys: laivų techniniai parametrai, ilgis, bendroji talpa, variklio galia, pagaminimo metai;

12.4. tyrimo „Verslinės jūrų žvejybos laivyno kapitalo vertės tyrimas ir tyrimo rezultatų palyginamoji analizė su rezultatais, gautais naudojant tęstiniosios kapitalo vertės skaičiavimo (NIM) metodą“ metu atlikto „Jūrine žvejyba Lietuvoje užsiimančių įmonių laivo (-ų) amortizacijos apskaitos metodų tyrimo“ (toliau – Tyrimas) nustatyti laivo (-ų) nusidėvėjimo laikotarpiai metais, metinės nusidėvėjimo normos, likvidacinės fiksuotos vertės arba likvidacinės vertės kaip procentinė dalis nuo įsigijimo vertės, bei atskirų laivo sudedamųjų dalių (korpuso, variklio (įskaitant transmisiją ir sraigta), elektrinės laivo dalies ir kitos įrangos (žvejybos įrankiai ir kt.)) procentinė struktūra.

Statistinių rodiklių skaičiavimo eiga ir formulės

13. Lietuvoje žvejyba užsiimančių įmonių disponuojamų (aktyvių ir neaktyvių) laivų sąrašo (toliau – Laivyno sąrašas) sudarymas:

13.1. Remiantis Laivų registro duomenimis, sudaromas ataskaitinio laikotarpio registruotų laivų sąrašas pagal laivo pavadinimą, priskiriant informaciją apie laivo masę, ilgį ir pagaminimo metus;

13.2. Remiantis ŽDIS duomenimis nurodomi einamaisiais metais Lietuvoje žvejyba užsiimančių įmonių disponuojami laivai kaip aktyvūs. Jeigu su įmonės disponuojamu laivu ataskaitiniu periodu nevykdyta komercinė žvejybos veiklos, laivas nurodomas kaip neaktyvus.

13.3. Remiantis ŽDIS duomenimis aktyviems laivams priskiriami žvejybos įrankiai ir žvejybos regionai, pagal kuriuos priskiriamas segmento kodas.

13.4. Remiantis sudarytu Laivyno sąrašu, kiekvienam atskiram laivui, pagal laivo ilgį priskiriamas ilgio segmentas.

14. Lietuvos jūrinio laivyno kapitalo vertė apskaičiuojama sumuojant NIM grynąsias nudėvėtas laivų vertes, kurios modeliuojamos atimant iš bendrosios laivo vertė einamosiomis kainomis sukauptą nusidėvėjimą ir pridėdant investicijas, atliktas per laivo gyvavimo laikotarpį.

15. Bendrosios laivo vertės nustatymas:

15.1. Kaip pradinės laivo (-ų) vertė naudojama DR-1 ataskaitoje registruojamos padėvėtų laivų įsigijimo vertės, kurios priskiriamos Laivyno sąrašui pagal laivo pavadinimą.

15.2. Laivų įsigijimo vertė pagal tyrimo (12.4 p.) duomenis nurodoma istorinėmis kainomis, Naudojantis VKI istorinė laivo įsigijimo vertė perskaičiuojama į einamąją laivo įsigijimo vertę:

$$V_{g_i} = V_{g_{I_i}} \times VKI$$

Kur:

V_{g_i} – grynoji nudėvėta i-ojo laivo einamoji vertė laivo įsigijimo metais;

$V_{g_{I_i}}$ – grynoji nudėvėta i-ojo laivo istorinė vertė laivo įsigijimo metais;

VKI – vartotojų kainų indeksas, lyginantis ataskaitinių metų ir laivo įsigijimo metų kainų pokytį.

15.3. Bendroji laivo vertė apskaičiuojama prie grynosios laivo vertės pridėdant sukauptą nusidėvėjimą ir atimant investicijas:

$$V_{b_i} = \frac{V_{g_i}}{(1 - n_i \times \hat{t}_i)}$$

Kur:

V_{b_i} – bendroji (bruto) i-ojo laivo vertė einamosiomis kainomis (naujo laivo vertė);

V_{g_i} – grynoji (neto - nudėvėto) i-ojo laivo vertė einamaisiais metais;

n_i – i-ojo laivo buhalterinė nusidėvėjimo norma procentais, nustatyta Tyrimo metu;

\hat{t}_i – i-ojo laivo amžius atskaičius pilnus atnaujinimo ciklus.

$$\hat{t}_i = A_i - T_i \times n_{C_i}$$

Kur:

A_i – i-ojo laivo amžius nuo jo pagaminimo datos;

T_i – i-ojo laivo buhalterinė tarnavimo trukmė metais, nustatyta Tyrimo metu;

n_{C_i} – i-ojo laivo pilnų atnaujinimo ciklų skaičius.

16. KPV reikalingas apskaičiuoti bendrąsias vertes laivams, kuriems duomenys apie pradinę įsigijimo vertę nėra prieinami, taip pat neaktyviems laivams. KPV einamosiomis kainomis apskaičiavimas vienam masės vienetui pagal ilgio segmentą (j):

$$KPV_j = \frac{\sum_{i,j=1}^{nm} V_{b_{ij}}}{\sum_{i,j=1}^{nm} M_{ij}}$$

Kur:

KPV_j – j-ojo ilgio segmento bendroji vertė vienam pajėgumo vienetui;

V_{bij} –bendroji (bruto) i-ojo laivo, priklausančio j-ajam ilgio segmentui, vertė einamosiomis kainomis (naujo laivo vertė);

M_{ij} –i-ojo laivo, priklausančio j-ajam ilgio segmentui, masė;

n – laivų skaičius;

m – ilgio segmentų skaičius.

17. Kapitalo vertės skaičiavimas naudojant NIM:

17.1. Bendrosios laivo vertės priskyrimas ir išskaidymas į atskiras laivo dalis:

17.1.1. Jeigu bendroji laivo einamoji vertė V_{bi} yra žinoma, tuomet ji naudojama tolimesniuose skaičiavimuose ir yra prilyginama bendrajai modeliui laivo vertei einamosiomis kainomis:

$$\hat{V}_{bij} = V_{bi}$$

Kur:

\hat{V}_{bij} – bendroji modeliuota (bruto) i-ojo laivo, priklausančio j-ajam segmentui, vertė einamosiomis kainomis.

17.1.2. Jeigu bendroji laivo einamoji vertė V_{bi} nėra žinoma, tuomet bendroji laivo modeliuota vertė apskaičiuojama:

$$\hat{V}_{bij} = KPV_j \times m_{ij}$$

Kur:

m_{ij} –i-ojo laivo, priklausančio j-ajam ilgio segmentui, masė;

17.2. Bendroji modeliuota i-ojo laivo, priklausančiam j-ajam segmentui vertė, pagal Tyrime nustatytus įvesties metodus, suskaidoma į atskiras laivo dalis:

$$\hat{V}_{bijd} = \hat{V}_{bij} \times \frac{s_d}{100}$$

Kur:

\hat{V}_{bijd} –bendroji modeliuota (bruto) d-osios laivo dalies, i-ojo laivo, priklausančio j-ajam segmentui, vertė einamosiomis kainomis;

s_d –d-osios laivo dalies vertės procentinė išraiška viso laivo vertėje;

17.3. Grynoji (nudėvėta) laivo vertė yra bendroji laivo vertė atėmus sukauptą nusidėvėjimą. Grynoji laivo vertė skaičiuojama sudedant atskirų laivo dalių grynąsias vertes:

$$\hat{V}_{gij} = \sum_{d=1}^f \hat{V}_{gijd}$$

Kur:

\hat{V}_{gijd} –grynoji modeliuota (bruto) d-osios laivo dalies, i-ojo laivo, priklausančio j-ajam ilgio segmentui, vertė einamosiomis kainomis;

\hat{V}_{gij} –grynoji modeliuota (bruto) i-ojo laivo, priklausančio j-ajam ilgio segmentui, vertė einamosiomis kainomis;

17.4. Grynoji laivo atskiros dalies vertė skaičiuojama taikant tiesinę nusidėvėjimo funkciją. Atskirų laivo dalių grynoji vertė apskaičiuojama:

$$\hat{V}_{g_{jd}} = \hat{V}_{b_{jd}} \times (1 - n_{jd} \times \hat{\tau}_l)$$

Kur:

n_{jd} – j – ojo ilgio segmento d-osios laivo dalies buhalterinė nusidėvėjimo norma procentais, nustatyta Tyrimo metu;

17.5. Susumavus atskirų laivo dalių grynąsias vertes, gaunama grynoji laivo kapitalo vertė (\hat{V}_{g_l}) ataskaitiniu laikotarpiu. Kapitalo vertė pagal atskirus segmentus yra lygi atitinkamo h segmento modeliuotų grynujų einamųjų verčių sumai:

$$\hat{V}_{g_h} = \sum_{nk=1}^{ih} \hat{V}_{g_{ih}}$$

Kur:

\hat{V}_{g_h} – grynoji laivų priklausančių h -ajam segmentui vertė einamosiomis kainomis;

$\hat{V}_{g_{ih}}$ – grynoji i -joj laivo priklausančio h -ajam segmentui vertė einamosiomis kainomis;

k – segmentų pagal DCF skaičius;

17.6. Viso Lietuvos laivyno nudėvėto kapitalo vertė yra lygi atskirų h segmentų grynujų kapitalo einamųjų verčių sumai:

$$\hat{V}_g = \sum_{1-h}^h \hat{V}_{g_h}$$

Kur:

\hat{V}_g – Lietuvos nudėvėto kapitalo einamoji vertė.

VII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

18. Statistinių duomenų kokybės užtikrinimo procese atsakingas už tyrimą ŽŪIKVC Rinkos informacijos ir ekonominės analizės skyriaus specialistas (toliau – specialistas), vadovaujasi Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašu, Duomenų teikėjų, teikiančių duomenis Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai, patikros procedūros aprašu ir Oficialiosios statistinės informacijos rengimo procesų rizikos vertinimo metodika.

19. Statistinių duomenų kokybės stebėsenos procese atliekama duomenų teikėjų pateiktų statistinių duomenų išsamumo ir patikimumo kontrolė:

19.1. naudojant LŽŪMPRIS IDIS įdiegtas automatizuotas priemones registruojamos išsiskiriančias rodiklių reikšmės ir komunikuojant su duomenų teikėju atliekama priežasčių analizė;

19.2. nustačius netikslumus, duomenų teikėjas pateikia pakoreguotas statistines ataskaitas;

19.3. duomenų teikėjo pateikti statistiniai duomenys lyginami su ankstesniojo laikotarpio jo pateiktais statistiniais duomenimis.

20. LŽŪMPRIS IDIS yra saugoma duomenų taisymo istorija.

21. Duomenų įvedimo ir (ar) patikros metu nustatytas neatitiktis ir koregavimo veiksmus specialistas registruoja Neatitikčių registravimo žurnale.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

22. Duomenų tvarkytojas užtikrina duomenų teikėjų teikiamų duomenų konfidencialumą ir vientisumą.

23. Duomenų tvarkytojas teisės aktų nustatyta tvarka privalo saugoti ir tvarkyti duomenų teikėjų apskaitą:

23.1. ataskaitos, gaunamos el. paštu ir faksu, saugomos 5 (penkerius) metus;

23.2. ataskaitų duomenys skaitmeninėje laikmenoje yra saugomi neribotą laiką.

24. Duomenų teikėjai privalo tvarkyti ataskaitų apskaitą ir jas saugoti 3 (trejus) metus duomenų teikėjo nustatytoje laikmenose.

25. Už duomenų teikėjo rengiamų ir duomenų tvarkytojui teikiamų ataskaitų apskaitos tvarkymą atsako duomenų teikėjo vadovas arba jo įgaliotas asmuo.

26. Asmens duomenų saugumas užtikrinamas vadovaujantis Bendraisiais reikalavimais organizacinėms ir techninėms asmens duomenų saugumo priemonėms, patvirtintais 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 .

IX SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

27. Statistiniams duomenims importuoti bei suvestinėms ataskaitoms formuoti naudojama IDIS, sukurta ORACLE pagrindu.

28. Statistinių duomenų skaičiavimai administracinė patikra atliekama naudojant dokumentus *.xls formatu.

X SKYRIUS NAUDOTOJAMS PATEIKIAMİ REZULTATAI

29. Per Europos Komisijos informacijos pateikimo užklausoje nurodytą laikotarpį ir pagal informacijos pateikimo struktūrą, duomenų tvarkytojas parengia ir LŽŪMPRIŠ valdytojai išsiunčia paskelbti Europos Komisijos administruojamoje duomenų bazėje jūrinės žvejybos laivyno ataskaitas: dcf_Income; dcf_Expenditure; dcf_Employment; dcf_CapVal; dcf_FishEnt ir ataskaitos dcf_Effort dalį apie sunaudotų degalų laivyne kiekį (pagal DR-1 ataskaitos duomenis);

30. Informacija teikiama pagal užklausas ŽŪIKVC teisės aktuose nustatyta tvarka.

XI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktų reikalavimams, taikomi tuo metu galiojančių teisės aktų reikalavimai, jei būtina, atitinkamai keičiama metodika.

32. ŽŪIKVC privalo užtikrinti duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir duomenis saugoti neribotą laiką.
